

bé es podia partir igualment de l'arabisme de sentit 'rossegar' (gall.-port. *jorrar*): no oblidem que el gal·lec ensordeix la *ja* en *x*.

Xòrrec, V. *sorra* *Xorrac* (ocell), *xòrrega* 'beneita', V. *xurla* *Xorregall*, *xorrencar*, V. *eixorrencar* (SORRA). A la base d'això pot estar un adj. *sorrenc(ós)* que deu ser patrimonial de l'Alt Emp.: «un hortet --- tancat, per una banda per la rostada del turó en el qual s'aixecava l poble; --- i de l'altra, per un erm *sorrencós*, que havia deixat el riu a l'enretirar-se fins al llit on ara corria [altre ex. de Pous en *AlcM*] --- l'ambició --- d'aixamplar l'hortet, convertint tot el +*sorrencal* en --- la joia d'aquella llenca d'horts», «l'hort *sorrencós* ---», Pous Pagès (*Per la Vida*, 8.8, 8.15, 9.20).

Xorraquejar, V. *xerrac* (SERRA) *Xorrera*, V. *xorrrar* *Xorreria*, V. *xurro*

XORRÈSTIC, mot de la pagesia mallorquina, 'coses substancials, disponibles', origen incert: no sembla possible derivar-ho de *xorrar*; potser mossarabisme. □ 1.ª doc.: 1897, AMAlcover.

En sentit material sembla ser 'aliments', 'recursos'; així parlant, segons crec, de bestiar: «per dins es barranc, tot és auzinar, y hi ha *xorrèstic* per sa mare y per sa tia» (*Rond. Mall.* II, 1897, 243); en general 'recursos disponibles': «que primer no podien alçar 'xella: i hi corria tan poc *xorrèstic* per dins aquella casa!» (id. VIII, 7). Però el bo del popular canonge manacorí ho aplicava a tota mena de coses, ideals ni que fossin, o bé materials, mentre fossin usables, de valor: «a on trobem primer un gramàtic català és a Menorca, però no sabem què nomia: el títol --- ès 'Principis de Lectura Menorquina' ---, 1804: poc *xorrèstic* gramatical hi ha d'haver dins aqueis 'Principis', però sempre tenen el mèrit --- de reflectir --- la llengua ---» (BDLC VIII, 1914, 77); en la seva anada a Zuric: «Avui, com a diumenge que és, no hi ha hagut gaire *xorrèstic* filològic: a les tres --- m'en vaig a veure el Dr. Gautchat ---» (VII, 329).

En fi, el mot no va ser registrat per cap diccionari, mallorquí o no, ni se li sap cap terme afí enlloc, segons l'aire i fesomia que li veiem; però escoltem la definició d'*AlcM*, que és majorment de fiar puix que s'abs-té de tota conjectura històrica o comparativa: «coses de substància, comestibles» (no tot era comestible en el que hem vist, però tant se val: això és la base de la vida i de la 'substància'), amb l'advertiment que és un mot de Manacor. O sigui, no del mallorquí ciutadà, ni dels escriptors: un mot de la pagesia, i per cert de la part més rústica i avial de l'Illa.

Amb tan pocs antecedents, ningú no gosa llançar-se gaire a mirar cap al passat. Si almenys hi hagués alguna arrel catalana, seria menys atrevit assajar-ho. Però només *xorrar* podria donar alguna base. I tant el fet de ser una arrel ben estranya al balear, com la singular terminació, ja desanimen. Espremem el cervell, a les palpentes: ll. *comestio* 'acció de menjar' puix que de «comestible» es tracta, però caldria fantasiar un encreuament de *xorrada* amb un cultisme semi-catalanitzat

*comesti. Ningú es podria pendre seriosament una combinació, tan arbitrària, de meres suposicions, i a base de mots estranys a l'Illa.

No havent-hi res més, i essent versemblant que un mot de la pagesia i de tan singular aspecte sigui vell a l'Illa —tan estrany a tot altre lèxic català—, animat, doncs, per la versemblança d'una menuda relíquia pre-catalana, suggerim un mossarabisme, amb la més gran de les reserves. I no acabant de creure-hi gaire ens abstindrem de gaire defensa. Concisament: (REM) SÜPERSTĪTEM 'allò que queda', per tant 'allò de què podem disposar'; l'evolució romànica segons tota norma i analogia havia de ser *soprestit; intervenint l'àrab la -*p*- s'havia de tornar -*b*-; tenint en compte que en tota pron. aràbiga una articulació explosiva d'un grup de consonants és impossible (cap arabòfon és capaç de pronunciar *br-*), això havien de pronunciar-ho forçosament *šob/reš/tjt* (marcant amb / les fronteres sil·làbiques): els catalans a penes podien percebre aquella *b* implosiva, però sí sentir que era una *r* forta, recolzada; quant a -*t* > -*c*, fem memòria de *prēstet* > *prēstec*, *ānet* > *ānec* etc.).

Posem alguns exs. de clàssics llatins que ja s'acosten a aquell *xorrèstic* que descriuen «utendum» i fins... «manducandum» («edendum» concreta el Forcellini-De Vit): *opus superstes* Ovidi «ouvrage qui reste, qui survit»; *silva nymphae mutare superstes* Estaci «forêt qui survit aux changements des nymphes»; *superstes fama* Horaci; *Deos quaeso ut puer sit superstes* Terenci; *utinam --- dignitatis superstitem reliquise* Ciceró. De la persistència medieval del mot pot ser indicatiu el fet que el CGL n'aplega no pas menys de 16 glosses (d'elles 7 llatino-gregues: els grecs volien saber què deien els de l'imperi d'Occident). En algunes d'elles veiem ja constatada la transposició vulgar de *r*: «*supprestiti: vivi*», CGL IV, 179.39, 180.36, 571.7; IV, 154.18. Un dòmine que explicava l'*Eneida*, (cant. XI, 160) trobant *superstes*, ho deturpa en «*superstes: superest, vivit*» IV, 465.53. És més: els glossadors ens mostren que en aquest món dels claustrs medievals es creaven derivats del mot, que encara no existien en el llatí clàssic: un verb «*superstitent: salvent*», CGL V, 647.12; i ja el tardà gramàtic Nònius (170.10) havia dit el mateix; un barbarisme *superstit* és explicat per un grec com 'ell sobreviu, ell viu' (*περιεστυν, ζῆν*, CGL II, 193.28).

Xorret 'porc', V. *xai* *Xorret*, *xorrit*, *xorritada*, *xorritó*, *xorro*, V. *xorrrar* *Xorrumet*, V. *xurrumet* *Xort*, V. *xorc* (EIXORC, i cf. *xorar*) +*Xospitar* val. S., V. *sospitar* *Xossa*, *xossós*, V. *xoixa*

XOT, tant amb caràcter de nom de quadrúpedes, com amb el de nom d'ocell, és onomatopeia o mot expressiu. □ 1.ª doc.: 'ocell': *xuta*, 1507, Busa; *xot*, Saisset, 1887; 'anyell': mall. 1590.

«Aucells maleits, / *xots*, gamarús y cabeques», Saisset. I l'usa sovint amb el sentit de 'neci, obtús', al qual es deu haver arribat des de la idea de 'mus·ol', per més que sigui amb influència del fr. *sot*; *soffe*: